

بررسی الگوی لوشیا و برخی عوامل مؤثر بر مدت آن

زهرا عباسپور* - مهناز زرشناس**

* مربی گروه مامایی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهوار، دانشکده پرستاری و مامایی

** مربی گروه مامایی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، دانشکده پرستاری و مامایی

تاریخ دریافت مقاله: ۸۴/۱۰/۱۸

تاریخ پذیرش: ۸۵/۵/۱۲

چکیده

مقدمه: در دوره نفاس که ۶ هفته طول می کشد. خروج دسیدوا از رحم ترشح واژینالی قرمز رنگ به وجود می آورد که بر اساس اطلاعات منابع علمی موجود اگر مدت آن بیش از دو هفته بطول بیانجامد پاتولوژیک خواهد بود. در بررسی‌های مختلف، مدت ادامه خونریزی بعد از زایمان متفاوت بوده است. هدف: تعیین الگوی لوشیا و عوامل مساعدکننده آن و ارتباط آن با متغیرهایی مانند تعداد حاملگی، وزن نوزاد در زمان تولد و دفعات شیردهی. مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی - تحلیلی با روش نمونه‌گیری تصادفی مبتنی بر هدف بر ۲۰۰ زن حامله انجام شده است. برای گردآوری اطلاعات از پرسش‌نامه‌های اطلاعاتی و استاندارد جکسون استفاده شد و اطلاعات با استفاده از آنالیز رگرسیون و تست کاپلین مایر تجزیه و تحلیل شد. نتایج: ارتباط معنی‌داری بین تعداد حاملگی‌ها و مدت لوشیا وجود داشت، به طوری که با افزایش تعداد حاملگی، مدت لوشیا کاهش می‌یافت ($p < 0.01$) و نیز با افزایش وزن زمان تولد نوزاد، مدل لوشیا افزایش ($p < 0.01$) و با افزایش دفعات شیردهی در شبانه روز مدت آن کاهش یافت ($p < 0.01$). نتیجه‌گیری: افزایش طول مدت لوشیا غیرمعمول نیست و شیردهی به شدت مدت آن را کاهش می‌دهد.

کلید واژه‌ها: خونریزی پس از زایمان / دوران پس از زایمان / شیردهی

مقدمه

با توجه به دیدگاه بهداشت باروری که در آن به سلامتی زن به علت متحمل شدن تغییرات بسیار فیزیولوژیک در طی بارداری، زایمان و پس از آن بیش از همه توجه شده است (۱) باید نظارتی دقیق بر تأمین سلامت این دوران بخصوص در مرحله پس از زایمان به دلیل احتمال بروز عوارض جسمانی بسیار مبدول داشت. از عوارضی که پس از زایمان سلامت مادر را تهدید می‌کند خونریزی است. دوره نفاس که بعد از مرحله سوم زایمان شروع می‌شود، تا زمانی که وضعیت دستگاه تناسلی و سایر ارگان‌های مادر به وضعیت قبل از حاملگی برگردند، طول می‌کشد و مدت آن ۶ هفته است (۲) پس از زایمان به دلایل فیزیولوژی خروج دسیدوا از رحم دفع ترشحات واژینا با مقادیر متفاوت را بدنبال دارد که این خونروی در ابتدا قرمز روشن است به نام لوشیای قرمز و از روز سوم تا چهارم کم رنگ‌تر می‌شود که به آن لوشیای سروزی گفته می‌شود (۳) پس از روز دهم تا پانزدهم این ترشحات کاملاً سفید رنگ شده، لوشیای

سفيد نامیده می‌شود (۴). در مطالعه‌ای در انگلستان بر ۲۱۰ زن پس از بعد از زایمان طبیعی، ۰/۳۰ درصد در ۳۰ روز اول خونروی از واژینا داشتند (۵). هر ماما در مورد لوشیا اطلاع دارد و آنچه که در کتاب‌های مرجع مامائی نوشته می‌شود آنست که باقی بماند ماندن لوشیای قرمز به مدت دو هفته پس از زایمان، پاتولوژیک است (۶) و هر خونریزی رحمی بعد از زایمان طبیعی باید از نظر رد احتمال کوریوکارسینوما بررسی شود (۱). این اطلاعات بدون در نظر گرفتن تجارب واقعی زنان در این دوران در جوامع مختلف است (۷). در این مطالعه، الگوی لوشیا و ارتباط آن با برخی متغیرهای مامائی بررسی شده است تا در صورتی که این تفاوت‌ها طبیعی باشد، بتوان با آموزش لازم آنها را از نگرانی ادامه خونریزی رهائی بخشید.

مواد و روش‌ها

۲۰۰ زن نخست‌زا و چندزا که برای زایمان طبیعی به

زایمان، بیماری‌های انعقادی و حاملگی چندقلو بود. اطلاعات توسط ضریب همبستگی (رگرسیون) و آنالیز بقای کاپلین مایر تجزیه و تحلیل شد.

نتایج

حداقل و حداکثر سن نمونه‌های پژوهش بین ۱۶ تا حداکثر ۴۱ ساله بود و اکثر آنها (۹۲/۵) خانه‌دار بودند. حداکثر مدت لوشیا ۵۹ روز، حداقل ۱۳ روز و به طور متوسط ۳۰ روز، همچنین مدت لوشیای قرمز +۸ روز و لوشیا سرزوی +۱۶ روز بوده است. نشان داده شد که حاملگی‌های بیشتر با کاهش مدت لوشیا ارتباط دارد، به طوری که با افزایش تعداد حاملگی‌ها ۲/۶۵ روز از مدت آن کاسته می‌شود (نمودار ۲) با افزایش ۱۰۰ گرم بر وزن تولد نوزاد، طول مدت لوشیا تا ۰/۱ روز افزایش (نمودار ۳) و با افزایش دفعات شیردهی در ۲۴ ساعت ۴۳ درصد کاهش می‌یابد (نمودار ۴). با توجه به امکان ارتباط بین تعداد حاملگی، وزن تولد نوزاد و دفعات شیردهی، تاثیر همزمان این سه عامل با طول لوشیا در یک الگو بررسی شده است.

مدل حاصل عبارت است از:

(تعداد دفعات شیردهی) $0/432 -$ (وزن تولد نوزاد) $0/0976 +$ (تعداد حاملگی) $2/61 - 9/7 =$ طول لوشیا
بنابراین می‌توان با در اختیار داشتن این سه عامل برای هر زن پس از زایمان مدت لوشیا را پیش‌بینی کرد.

زایشگاه شهدای نیریز در سال ۱۳۸۲ مراجعه کرده بودند به روش تصادفی مبتنی بر هدف انتخاب شدند. نمونه‌گیری ۵ ماه به طول انجامید. از فرم اطلاعات و یک فرم استاندارد جکبسون استفاده شد که پس از آموزش کامل در اختیار نمونه‌ها قرار می‌گرفت که بر این اساس مقدار لوشیا به چهار گروه: مختصر، کم، متوسط و زیاد تقسیم شد.

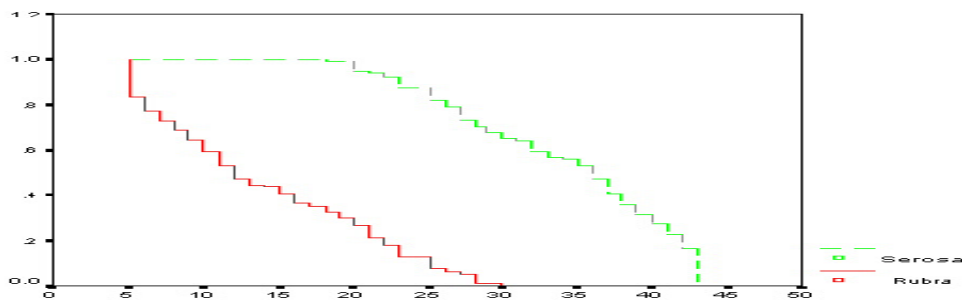
مختصر: خون باقی‌مانده بر روی نوار بهداشتی در کمتر از یک ساعت، کمتر از ۲/۵ سانتی‌متر باشد.

کم: خون باقی‌مانده بر روی نوار بهداشتی کمتر از ۱۰ سانتی‌متر باشد.

متوسط: خون باقی‌مانده کمتر از ۱۵ سانتی‌متر باشد.

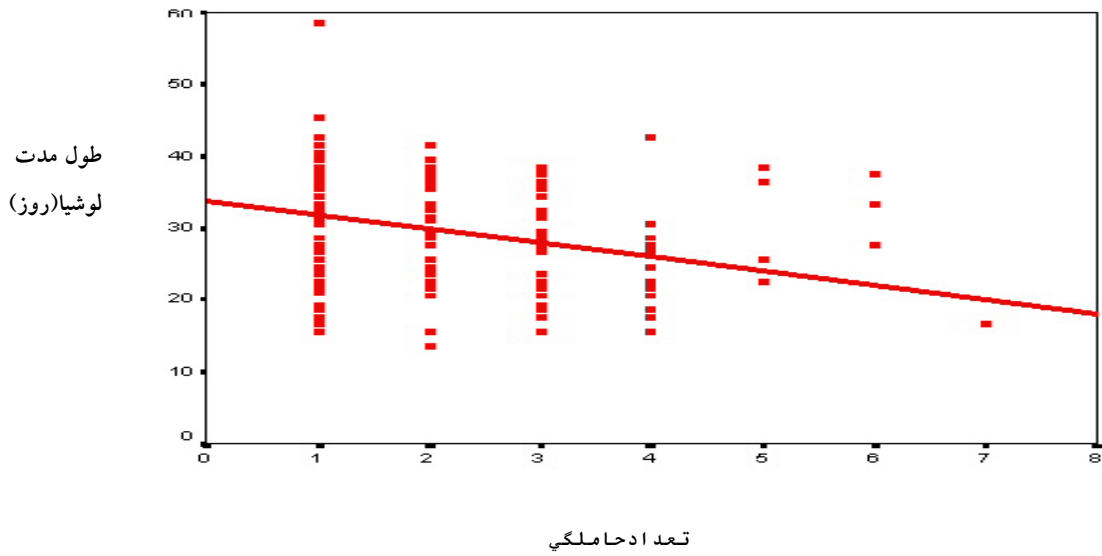
زیاد: تمام نوار بهداشتی در کمتر از یک ساعت آغشته شود. لوشیای سرزوی همانند دیگر مطالعه‌ها، ترشحات قهوه‌ای - صورتی رنگ در نظر گرفته شد. نوع نوار بهداشتی توسط پژوهشگر مشخص شد و در اختیار نمونه‌ها قرار گرفت.

هر نفر لوشیا را از نظر رنگ و مدت تا ۴۰ روز پس از زایمان یادداشت می‌کرد و در روزهای دهم و چهارم پس از زایمان ویزیت می‌شد. مقدار لوشیا - متوسط خونریزی در دو نوار بهداشتی - در دو نوبت صبح و عصر محاسبه می‌شد. معیارهای حذف نمونه شامل سزارین قبلی، زایمان طولانی، استفاده از فورسپس، واکيوم، اینداکشن، پلی‌هیدرامنیوس، نوزاد با وزن ۴۰۰۰ گرم و بیشتر، سابقه خونریزی قبلی پس از

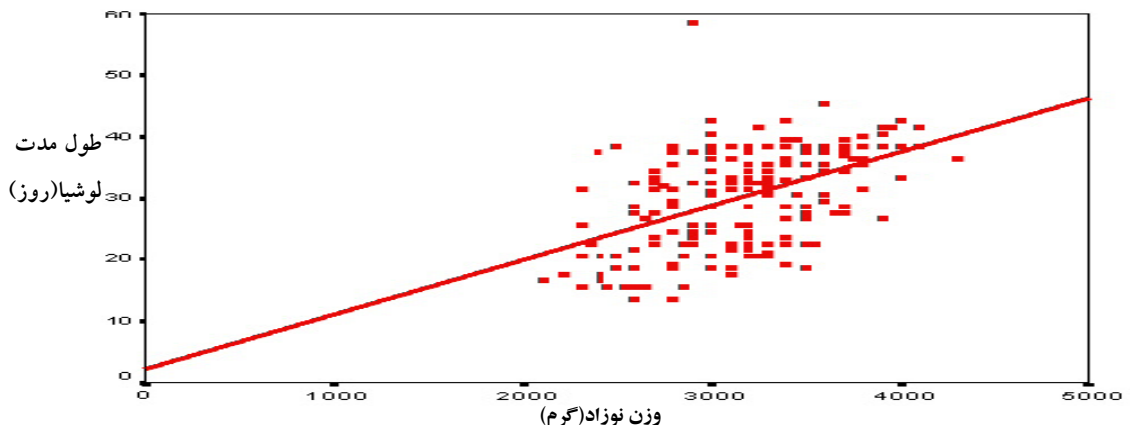

نمودار ۱: مقایسه احتمال بقای لوشیای قرمز و لوشیای سرزوی

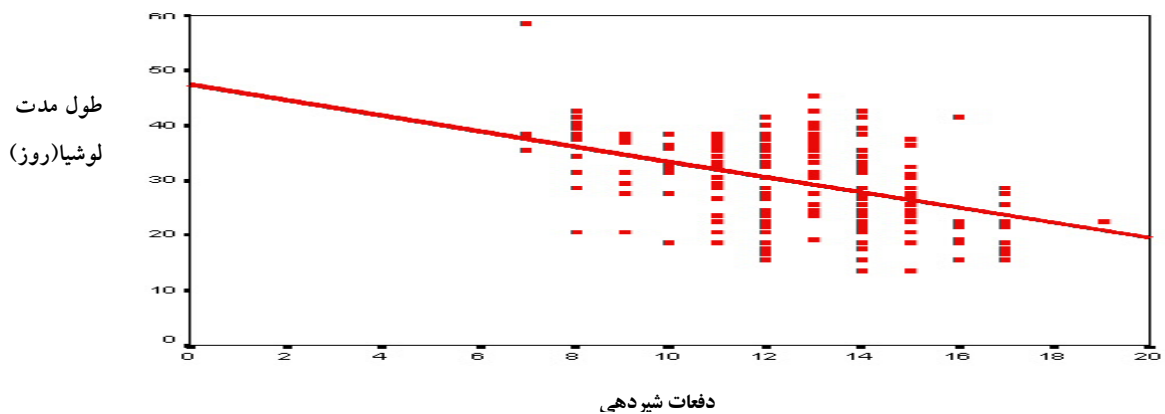
نمودار فوق بیانگر احتمال حداکثر مدت لوشیای قرمز و لوشیای سرزوی نمونه‌های پژوهش می‌باشد.

نمودار ۲: ارتباط طول مدت لوشیای با تعداد حاملگی
نمودار فوق نشانگر آن است که با افزایش تعداد حاملگی طول مدت لوشیا کاهش می‌یابد ($p < 0/01$)

نمودار ۳: ارتباط طول مدت لوشیا با وزن تولد نوزاد نمودار فوق نشانگر آن است که با افزایش وزن تولد نوزاد طول مدت لوشیا افزایش می‌یابد ($p < 0/01$) .

نمودار ۴: ارتباط طول مدت لوشیا با دفعات شیردهی نمودار فوق نشانگر آن است که با افزایش دفعات شیردهی طول مدت لوشیا کاهش می‌یابد ($p < 0/01$)

بحث و نتیجه گیری

به صورت معمول لوشیا با سه مرحله رنگی قرمز، صورتی و سفید مشخص می شود که این سه مرحله با همین توالی پس از زایمان بروز می کند. بر اساس تعاریف در کتاب های مامائی، مدت لوشیای قرمز ۴ روز و لوشیای سروزی ۱۵-۱۰ روز است (۴)، یافته های پژوهش ماحاکی از آن بود که متوسط مدت لوشیای کلی (قرمز- سروزی) ۳۰ روز است. در ۱۱ درصد موارد بیش از ۴۰ روز و در ۴ درصد بیش از ۴۵ روز طول کشیده بود. این الگو با استانداردهای ارائه شده در کتاب های مامائی و نیز در موارد راهنما برای تصمیم گیری های بالینی تطبیق نمی کند. همچنین نتیجه پژوهش های اپنمروویزنس نشان دهنده آن است که لوشیا به مدت طولانی تری باقی می ماند و پیشنهاد می کند که آموزش سنتی خصوصیات لوشیا نیاز به بازنگری دارد (۷ و ۶). همچنین در این پژوهش نشان داده شد که با افزایش تعداد حاملگی ها مدت لوشیا کاهش می یابد به طوری که با افزایش هر حاملگی، ۲/۶ روز از مدت لوشیا کاسته می شود. در سال ۱۹۹۹ شرمین نیز ارتباط معنی داری ($P < 0/0001$) بین تعداد حاملگی ها و مدت لوشیا گزارش کرد که با افزایش تعداد حاملگی ها مدت لوشیا کاهش می یافت (۷ و ۸). همچنین با افزایش وزن تولد نوزاد، مدت لوشیا افزایش می یابد به گونه ای که به ازای هر گرم افزایش، میزان

افزایش مدت لوشیا در حدود ۰/۰۱ روز یا ۰/۱ روز به ازای هر ۱۰۰ گرم ابود. احتمال طولانی شدن لوشیای سروزی و لوشیای قرمز در افرادی که وزن تولد نوزاد آنها بیش از ۳۰۰۰ گرم است، بیش از مدت آن در وزن تولد زیر ۳۰۰۰ گرم بود. مثلاً ۷۵ درصد زنانی که وزن تولد نوزادان آنها بیش از ۳۰۰۰ گرم بود، مدت لوشیای قرمز آنها حداکثر تا روز دهم به طول انجامید، در حالی که پایداری لوشیای قرمز تا روز دهم در وزن تولد زیر ۳۰۰۰ گرم دارند ۵۵ درصد بود.

به نظر می رسد که بازسازی اندومتر در دوران نفاس تا حدودی وابسته به وزن نوزاد باشد به طوری که در وجود نوزاد با وزن بالاتر، بازسازی آندومتر کند بوده و مدت لوشیا افزایش می یابد. همچنین بازسازی آندومتر به میزان کشش رحم قبل از زایمان وابسته بوده و فقط به اندازه جفت مربوط نیست (۷).

با افزایش دفعات شیردهی در شبانه روز نیز مدت لوشیا کاهش می یابد (۶ و ۹). در این پژوهش به ازای هر نوبت شیردهی افزوده در شبانه روز، میزان کاهش مدت لوشیا ۴۳ درصد بدست آمد.

با مقایسه نتایج این پژوهش و بررسی های مشابه می توان گفت که الگوی لوشیا در زنان متفاوت است و مطابق استاندارد کتاب های مامائی نیست، لذا بررسی جامعی برای تعیین مدت لوشیا لازم است.

منابع

1. Cunningham FG, Leveno KG, et al. Williams Obstetris, London; Medical Publishing, 2005; 620 - 682.
- ۲- براون، بنت در ستامه مامائی میلز. ترجمه افشین شرفی. تهران؛ انتشارات چهر، ۱۳۷۹.
3. Miller M, Callander R. Obstetric Illustrated. Philadelphia; Charchill Livengston, 1979: 145 -70 .
4. Lourdermilk DL, Perry SHE. Maternity Woman's Health Care. New york; Mosby, 2004; 616- 637.
5. Marchant G .Postnatal Vaginal Bleeding Problem and General Practice. Midwifery 2002;18(1):21-24.
6. Visness CM, Kennedy KL, Ramos R. The Duration and Character of Post partum Bleeding Among Breast Feeding women. Am J Obstetrics Gynecology 1997; 89: 159- 163 .
7. Oppen heimer Lw, et al. The Duration of Lochia. Brit J Obs and Gynecol 1986; 93: 754-57.
8. Sherman Dan . Characterct of Normal Lochia Am. J Obs & Gyn 1999; 91 : 59 -64 .
9. WHO Multinational study of Breast Feeding and Locatational Amenorrhea Postportm Bleeding and Lochia in Breast Feeding Women. World Health Organization Task Force on Methods for The Natural Regulation of Fertiling Fertol Streil 1999; 72(3): 441- 7 .

Survey of Lochia Pattern and some of Factors affect on Its

Period Length in Women after Delivery

Abbas pour Z.(MSc), Zarshenas M.(MSc)

Abstract

Introduction: Postpartum period begins after delivery, this period takes 6 weeks existing deciduas of uterus caused red vaginal discharge. According to present resources if this discharge continued over 2 weeks it would be pathologic. Different studies have shown different duration in Postpartum hemorrhage.

Objective: The main aim of this research was to determine a lochia pattern and some factors which influence its period length, and to find, the relation between variables such as the number of pregnancies, the birth weight and frequency of breast feeding with the lochia time length.

Materials and Methods: In this descriptive – analytic research, 200 cases of nulliparous and multiparous with natural labor, selected randomly.

For collecting data were used an information form and standard jackebson form for determination of the lochia time length. The data were analyzed by using regression and survival Kaplan – Meier analysis.

Results: It showed the number of pregnancies had a significant relation with the lochia duration ($P < 0.01$). More number pregnancies, caused less lochia duration. Also; more birth weight, caused more lochia duration ($p < 0.01$) and the frequency of lactation, caused less lochia duration ($P < 0.01$).

Conclusion: Increased lochia duration was not unusual and lactation reduced strongly lochia duration.

Key word: Post partum Hemorrhage/ Puer perium/ Lactation